

Akceptuję

Marlena Małag

Minister Rodziny i Polityki Społecznej

MINISTERSTWO RODZINY I POLITYKI SPOŁECZNEJ

***PROGRAM ROZWOJU
RODZINNYCH DOMÓW POMOCY***

EDYCJA 2023

Wstęp.....	3
I. Podstawa prawna Programu w 2023 r.	5
II. Informacja na temat funkcjonowania placówek oraz realizacji Programu w 2022 r.	6
III. Cele Programu 2023	7
IV. Adresaci Programu 2023	8
V. Zakres podmiotowy przedmiotowy Programu 2023	10
VI. Finansowanie Programu 2023 oraz warunki przyznawania gminom środków budżetu państwa przeznaczonych na realizację Programu 2023	12
VII. Zasady podziału środków budżetu państwa na realizację Programu 2023	15
VIII. Zadania podmiotów uczestniczących w realizacji Programu 2023... ..	18
IX. Monitoring Programu 2023.....	19

Wstęp

Od wielu lat obserwujemy w Polsce proces zmiany struktury demograficznej ludności, który wynika z wydłużania się przeciętnego trwania życia i spadku dzietności.

Na koniec 2020 r. liczba osób w wieku 60 lat i więcej wyniosła 9,8 mln i w stosunku do roku poprzedniego zwiększyła się o 1,0%. Odsetek osób starszych w populacji Polski osiągnął poziom 25,6%¹. Według prognozy Głównego Urzędu Statystycznego, liczba ludności w wieku 60 lat i więcej w Polsce w 2030 r. wzrośnie do poziomu 10,8 mln, a w 2050 r. wyniesie 13,7 mln². Osoby te będą stanowiły około 40% ogółu ludności Polski.

Zachodzące przemiany demograficzne skutkujące starzeniem się społeczeństwa prowadzą do wzrostu częstości występowania chorób przewlekłych oraz niepełnosprawności. Prowadzi to do konieczności zaspokajania rosnących potrzeb nie tylko w zakresie ochrony zdrowia, ale również w zakresie usług opiekuńczych.

Forma usług opiekuńczych w postaci rodzinnego domu pomocy jest ogniwem pośrednim w systemie pomocy społecznej pomiędzy usługami opiekuńczymi świadczonymi w miejscu zamieszkania, a całodobową placówką specjalistycznego wsparcia, jaką jest dom pomocy społecznej. Biorąc pod uwagę procesy demograficzne związane ze starzeniem się społeczeństwa istnieje potrzeba rozwoju rodzinnych form wsparcia dla osób, które wymagają szerokiego zakresu usług opiekuńczych, ale jednocześnie nie wymagają jeszcze umieszczenia w domu pomocy społecznej. Taką właśnie pośrednią formą wsparcia osób starszych i osób z niepełnosprawnościami świadczą zarówno usługi bytowe i opiekuńcze na poziomie określonego standardu są rodzinne domy pomocy.

Rodzinne domy pomocy mogą stanowić alternatywę dla domów pomocy społecznej – jako forma pomocy osobom w podeszłym wieku lub osobom z niepełnosprawnościami. Jako

---

¹ Publikacja Głównego Urzędu Statystycznego: „Sytuacja osób starszych w Polsce w 2020 r.”. <https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/osoby-starsze/osoby-starsze/sytuacja-osob-starszych-w-polsce-w-2020-roku,2,3.html>

² Tamże.

kameralne placówki przeznaczone dla nie więcej niż ośmiu osób wpisują się w realizowanie idei deinstytucjonalizacji usług pomocy społecznej, dlatego też rozwój tego typu placówek jest obecnie szczególnie zasadny.

Należy przy tym zaznaczyć, że w 2021 r. Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej zebrało i przeanalizowało informacje przekazane przez wydziały polityki społecznej urzędów wojewódzkich na temat przyczyn niskiego zainteresowania realizacją zadania związanego z funkcjonowaniem rodzinnych domów pomocy, jak również propozycje ewentualnych działań, które mogłyby wpłynąć na rozwój tej formy wsparcia. Z zebranych informacji wynikało, że wsparcie realizacji zadania ze środków budżetu państwa mogłoby w sposób istotny wpłynąć na to, aby gminy decydowały się podpisywać umowy na prowadzenie rodzinnych domów pomocy oraz na kierowanie osób do tych placówek.

W przekazanych propozycjach wskazywano również, że do rozwoju rodzinnych domów pomocy przyczyniłaby się możliwość pozyskania lokalu na ten cel z zasobów gminy (wsparcie ze strony gmin np. przez udostępnienie z zasobów gminy osobie fizycznej /organizacji pożytku publicznego odpowiedniego lokalu, który spełniałby wszystkie standardy niezbędne do prowadzenia takiej działalności czy preferencyjne ceny wynajmu lokalu, dofinansowanie remontów i zakupu wyposażenia budynków, w których planowane jest uruchomienie rodzinnego domu pomocy).

Z informacji przekazanych przez urzędy wojewódzkie wynika, że rozwój rodzinnych domów pomocy wymaga upowszechnienia informacji o tej formie wsparcia. Przyjęcie programu resortowego, który finansowo wspiera tę formę pomocy zwiększa szansę, aby w sposób pośredni wpłynąć na rozpowszechnienie informacji na temat funkcjonowania rodzinnych domów pomocy.

Mając na względzie powyższe, decyzją Ministra Rodziny i Polityki Społecznej w dniu 23 września 2021 r. przyjęty został „Program rozwoju rodzinnych domów pomocy” na rok 2022. Program rozwoju rodzinnych domów pomocy na rok 2022, zwany dalej „Programem 2022” był nową inicjatywą Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej wspierającą finansowo samorządy lokalne w działaniach na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych. Celem

Programu 2022 była poprawa dostępności do usług opiekuńczych świadczonych w rodzinnych domach pomocy oraz rozwój tej formy wsparcia.

Przyjęcie Programu 2022 w sposób istotny wpisuje się w działania zgodne z ideą deinstytucjonalizacji usług społecznych. Zaznaczyć przy tym należy, że w 2022 r. zatwierdzona została polityka publiczna wyznaczająca strategiczne kierunki deinstytucjonalizacji usług społecznych w Polsce. Uchwałą nr 135 Rady Ministrów z dnia 15 czerwca 2022 r. przyjęto dokument pod nazwą *Strategia rozwoju usług społecznych, polityka publiczna do roku 2030 (z perspektywą do 2035 r.)* (M.P. poz. 767). Rozwój rodzinnych domów pomocy wpisuje się w sposób istotny w realizację kierunków, jakie zakładają zapisy Strategii, dlatego kontynuacja Programu 2022 jest w pełni uzasadniona.

I. Podstawa prawna Programu w 2023 r.

Program rozwoju rodzinnych domów pomocy na rok 2023, zwany dalej „Programem 2023” stanowi informację zawierającą wskazówki dotyczące możliwości uzyskania wsparcia finansowego realizacji zadania własnego gmin o charakterze obowiązkowym, określonego w art. 17 ust. 1 pkt 11 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2021 r. poz. 2268, z późn. zm.), świadczenia usług opiekuńczych, w związku z art. 36 pkt 2 lit. 1 wymienionej ustawy, w myśl którego świadczeniem niepieniężnym z pomocy społecznej jest świadczenie usług opiekuńczych w rodzinnym domu pomocy oraz w związku z art. 52 tej ustawy, zgodnie z którym w przypadku braku możliwości zapewnienia usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania osoba wymagająca pomocy innych osób z powodu wieku lub niepełnosprawności może korzystać z usług opiekuńczych i bytowych w formie rodzinnego domu pomocy.

W ramach Programu 2023 udziela się wsparcia finansowego dla gmin na podstawie art. 115 ust. 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, przy czym wysokość dotacji celowej z budżetu państwa zgodnie z ww. przepisem nie może przekroczyć 80% kosztów realizacji zadania.

II. Informacje na temat funkcjonowania placówek oraz realizacji Programu w 2022 r.

Rodzinny dom pomocy stanowi formę usług opiekuńczych i bytowych świadczonych całodobowo przez osobę fizyczną lub organizację pożytku publicznego dla nie mniej niż trzech i nie więcej niż ośmiu zamieszkujących wspólnie osób wymagających z powodu wieku lub niepełnosprawności wsparcia w tej formie.

Rodzinny dom pomocy może być prowadzony przez osoby fizyczne oraz organizacje pozarządowe posiadające status organizacji pożytku publicznego. Rodzinny dom pomocy jest prowadzony na podstawie umowy zawartej przez osobę fizyczną albo organizację pożytku publicznego z gminą właściwą ze względu na miejsce położenia rodzinnego domu pomocy. W przypadku, gdy na terenie gminy nie ma możliwości prowadzenia rodzinnego domu pomocy lub zapewnienia odpowiedniej do potrzeb liczby miejsc w rodzinnych domach pomocy prowadzonych na jej terenie, gmina może zawrzeć umowę z osobą fizyczną lub organizacją pożytku publicznego prowadzącą dom na terenie gminy sąsiadującej z tą gminą. Tak więc rozwój rodzinnych domów pomocy zależy zarówno od zainteresowania podmiotów uprawnionych do podejmowania takiej formy świadczenia usług, przy jednoczesnej chęci gmin do podpisywania umów w tym zakresie. Konieczność zawarcia umowy z gminą wymaga więc powierzenia przez gminę realizacji zadania publicznego, jakim jest prowadzenie rodzinnego domu pomocy.

Zainteresowanie podmiotów uprawnionych podejmowaniem takiej formy usług jest małe. Dane pokazują także niskie zainteresowanie gmin podpisywaniem umów w tym zakresie.

Z danych ze sprawozdania MRPiPS-06 za 2021 r. wynika, że według stanu na dzień 31 grudnia 2021 r. funkcjonowały 44 rodzinne domy pomocy (w trzynastu województwach). W trzech województwach nie funkcjonowały żadne rodzinne domy pomocy (w mazowieckim, opolskim i podkarpackim).

W sumie 44 istniejące rodzinne domy pomocy według stanu na dzień 31 grudnia 2021 r. dysponowały 327 miejscami, w których przebywały 322 osoby (wykorzystanych było prawie 99% dostępnych w domach miejsc).

Przyjęty Program 2022 zakładał wsparcie samorządów gminnych w dwóch modułach – Moduł I to wsparcie finansowe gmin w kosztach jakie ponoszą za pobyt osób skierowanych do rodzinnych domów pomocy, zaś moduł II to wsparcie w tworzeniu nowych rodzinnych domów pomocy.

Po zebraniu zapotrzebowania z samorządów gminnych Minister Rodziny i Polityki Społecznej dokonał podziału środków finansowych, przyznając dofinansowanie ze środków budżetu państwa wszystkim gminom, które wystąpiły o środki – dofinansowanie przyznano we wnioskowanych kwotach (w obydwu modułach wymagany był wkład własny jednostek samorządu terytorialnego).

W ramach Programu 2022 o środki wystąpiły 73 samorzady gminne w ramach modułu I oraz 10 samorządów gminnych w ramach modułu II.

W wyniku podziału środków w 2022 r. gminy, które złożyły wnioski na realizację Programu 2022 otrzymały łącznie 5 708 255 zł ze środków z rezerwy celowej budżetu państwa na rozwój rodzinnych domów pomocy.

Planowane efekty realizacji Programu 2022 w skali ogólnopolskiej:

- 12 nowych rodzinnych domów pomocy (z czego 10 przy wykorzystaniu środków w ramach modułu II),
- 88 nowych miejsc w tych placówkach,
- dofinansowanie pobytu 364 mieszkańców rodzinnych domów pomocy, z czego 133 osoby, to osoby nowo kierowane do domów w 2022 r.

Realizacja zadania jest obecnie w toku, a informacja na temat osiągniętych rezultatów będzie możliwa po zebraniu i analizie sprawozdań podsumowujących realizację zadania po zakończeniu roku, w którym realizowany był Program 2022.

III. Cele Programu 2023

Strategicznym celem Programu 2023 jest poprawa dostępności do usług opiekuńczych świadczonych w rodzinnych domach pomocy oraz rozwój tej formy wsparcia.

Cele szczegółowe:

1. Wsparcie finansowe samorządów gminnych w zapewnieniu osobom niesamodzielnym pomocy w formie usług opiekuńczych świadczonych w

- rodzinnych domach pomocy przez dofinansowanie kosztów, jakie gminy ponoszą w związku z kierowaniem osób do rodzinnych domów pomocy;
2. wsparcie finansowe tworzenia nowych rodzinnych domów pomocy przez:
    - 1) dofinansowanie remontów lub zakupu wyposażenia niezbędnego do uruchomienia nowego domu w budynku, który gmina planuje udostępnić z własnych zasobów organizacji pożytku publicznego lub osobie fizycznej celem utworzenia domu,
    - 2) dofinansowanie remontów lub zakupu wyposażenia niezbędnego do uruchomienia nowego domu w budynku będącym własnością organizacji pożytku publicznego, w którym organizacja ta planuje utworzyć rodzinny dom pomocy.

Program 2023 jest elementem polityki społecznej państwa w zakresie wsparcia osób niesamodzielnych ze względu na wiek lub niepełnosprawność. Zakłada się, że długofalowymi efektami Programu będą:

1. Zapewnienie ww. osobom wsparcia i pomocy adekwatnej do potrzeb i możliwości wynikających z wieku i stanu zdrowia, w ramach usług świadczonych w rodzinnych domach pomocy.
2. Poprawa jakości życia osób starszych i osób z niepełnosprawnościami w środowisku lokalnym.
3. Rozwój małych i kameralnych form pomocy na poziomie lokalnym, tym samym wsparcie procesu deinstytucjonalizacji usług pomocy społecznej.
4. Upowszechnienie tej formy wsparcia oraz zwiększenie wiedzy na temat rodzinnych domów pomocy.
5. Wsparcie zadań publicznych realizowanych w ramach współpracy z sektorem pozarządowym oraz prywatnym.

IV. Adresaci Programu 2023

1. Bezpośrednimi adresatami Programu 2023 są gminy (miejskie, wiejskie, miejsko-wiejskie).

W ramach Programu 2023 gmina może skorzystać z dofinansowania ze środków budżetu państwa na zadania związane z pobytem osób wymagających wsparcia w rodzinnych domach pomocy, jeżeli:

- w 2023 r. będzie partycypować w kosztach pobytu osób kierowanych przez gminę do rodzinnych domów pomocy na podstawie § 8 ust. 1 i 2 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 14 marca 2012 r. w sprawie rodzinnych domów pomocy (Dz. U. poz. 719), zwanego dalej „rozporządzeniem”, lub
- planuje udostępnić z zasobów gminy budynek celem utworzenia w nim w 2023 r. rodzinnego domu pomocy na podstawie art. 52 ust. 2a lub 2b ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, tj. planuje zawarcie umowy z osobą fizyczną lub organizacją pożytku publicznego na prowadzenie rodzinnego domu pomocy, jednocześnie udostępniając na ten cel budynek, lub
- planuje zawarcie umowy z organizacją pożytku publicznego na utworzenie w 2023 r. rodzinnego domu pomocy na podstawie art. 52 ust. 2a lub 2b ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, jednocześnie dofinansowując na podstawie art. 25 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, w związku z art. 221 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2022 r. poz. 1634, z późn. zm.), remont lub zakup wyposażenia budynku będącego własnością organizacji pożytku publicznego, w którym planuje się uruchomienie rodzinnego domu pomocy.

2. Pośrednimi adresatami Programu 2023 będą:

- 1) osoby fizyczne prowadzące rodzinny dom pomocy lub planujące utworzenie rodzinnego domu pomocy;
- 2) organizacje pożytku publicznego prowadzące rodzinny dom pomocy lub planujące utworzenie rodzinnego domu pomocy;
- 3) osoby korzystające ze wsparcia rodzinnych domów pomocy.

V. Zakres podmiotowy i przedmiotowy Programu 2023

Program 2023 zakłada wsparcie finansowe jednostek samorządu terytorialnego w zakresie udzielania osobom wymagającym z powodu wieku lub niepełnosprawności pomocy w formie usług opiekuńczych świadczonych w rodzinnych domach pomocy przez realizację dwóch modułów:

MODUŁ I:

Dofinansowanie kosztów, jakie gminy ponoszą w związku z kierowaniem osób do rodzinnych domów pomocy, tj. dofinansowanie pobytu w rodzinnych domach pomocy osób przebywających w 2023 r. w rodzinnych domach pomocy bez względu na to kiedy osoby te zostały skierowane do domu, tj. dofinansowanie pobytu osób skierowanych do domu przed dniem 1 stycznia 2023 r., jak i dofinansowanie pobytu nowo kierowanych w 2023 r. osób do rodzinnych domów pomocy.

MODUŁ II:

Moduł IIA: jednorazowe wsparcie finansowe nowotworzonych rodzinnych domów pomocy celem dostosowania pomieszczeń do wymogów rozporządzenia przez dofinansowanie remontu pomieszczeń lub zakupu wyposażenia w budynkach, jakie gmina planuje udostępnić z własnych zasobów organizacjom pożytku publicznego lub osobom fizycznym planującym uruchomienie domu na podstawie umowy zawartej z gminą.

Moduł IIB: jednorazowe wsparcie finansowe nowotworzonych rodzinnych domów pomocy celem dostosowania pomieszczeń do wymogów rozporządzenia przez dofinansowanie remontu pomieszczeń lub zakupu wyposażenia w budynkach będących własnością organizacji pożytku publicznego, w których planowane jest uruchomienie rodzinnego domu pomocy na podstawie umowy zawartej z gminą.

1. W ramach modułu I:

- 1) kosztem realizacji zadania jest wydatek, jaki co miesiąc ponosi gmina w związku z odpłatnością za pobyt osób skierowanych decyzjami administracyjnymi do rodzinnych domów pomocy³;
- 2) gmina może uzyskać dofinansowanie w ramach Programu 2023 maksymalnie do 50% kosztów miesięcznych, o jakich mowa w pkt 1, z zastrzeżeniem części VI ust. 4 pkt 1 Programu 2023.

2. W ramach modułu II:

- 1) dofinansowane zostaną gminy, które:
  - a) podpiszą umowę z organizacją pożytku publicznego bądź osobą fizyczną na prowadzenie rodzinnego domu pomocy⁴, który będzie nowotworzoną placówką, jednocześnie udostępniając na cel prowadzenia domu budynek z zasobów gminy, który w ramach modułu II zostanie wyremontowany lub wyposażony celem dostosowania nowotworzonego domu do wymogów rozporządzenia; udostępnienie przez gminę budynku osobie fizycznej lub organizacji pożytku publicznego nastąpi w formie najmu, tym samym osoba fizyczna czy organizacja pożytku publicznego staną się najemcami lokalu, lub
  - b) podpiszą umowę z organizacją pożytku publicznego na prowadzenie rodzinnego domu pomocy, który będzie nowotworzoną placówką, jednocześnie przekazując na podstawie art. 25 ustawy z dnia 12

---

³ Na podstawie § 8 ust. 1 rozporządzenia pobyt w rodzinnym domu pomocy jest odpłatny do wysokości odpowiadającej poniesionym miesięcznym wydatkom ustalonym w umowie dotyczącej prowadzenia rodzinnego domu pomocy zawartej między gminą a osobą fizyczną albo organizacją pożytku publicznego, prowadzącymi rodzinny dom pomocy, a zgodnie z ust. 2 przy ustalaniu opłaty z tytułu pobytu w rodzinnym domu pomocy stosuje się odpowiednio art. 61 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej.

⁴ Rodzinny dom pomocy jest prowadzony na podstawie umowy zawartej przez osobę fizyczną albo organizację pożytku publicznego z gminą właściwą ze względu na miejsce położenia rodzinnego domu pomocy (art. 52 ust. 2 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej), a w przypadku gdy na terenie gminy nie ma możliwości prowadzenia rodzinnego domu pomocy lub zapewnienia odpowiedniej do potrzeb liczby miejsc w rodzinnych domach pomocy prowadzonych na jej terenie, gmina może zawrzeć umowę, o której mowa w ust. 2a, z osobą fizyczną lub organizacją pożytku publicznego prowadzącą rodzinny dom pomocy na terenie gminy sąsiadującej z tą gminą (art. 52 ust. 2b ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej).

marca 2004 r. o pomocy społecznej dotację na dofinansowanie remontu lub zakupu wyposażenia budynku będącego własnością organizacji pożytku publicznego celem dostosowania nowotworzonego domu do wymogów rozporządzenia;

- 2) możliwość dofinansowania dotyczyć będzie tylko nowych placówek tworzonych w 2023 r.;
- 3) gmina może uzyskać dofinansowanie w ramach Programu 2023 maksymalnie do 80% kosztów poniesionych na remont lub zakup wyposażenia budynku będącego w zasobach gminy, w którym następnie na zasadach wynikających art. 52 ust. 2 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej zleci organizacji pożytku publicznego lub osobie fizycznej prowadzenie rodzinnego domu pomocy lub do 80% kosztów poniesionych na dofinansowanie na podstawie art. 25 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej remontu lub zakupu wyposażenia budynku będącego własnością organizacji pożytku publicznego, w którym na zasadach wynikających art. 52 ust. 2 tej ustawy zleci organizacji pożytku publicznego prowadzenie rodzinnego domu pomocy.

VI. Finansowanie Programu 2023 oraz warunki przyznawania gminom środków budżetu państwa przeznaczonych na realizację Programu 2023

1. Program zakłada dwa źródła finansowania:
  - 1) dotację z rezerwy celowej budżetu państwa (cz. 83 poz. 25) oraz
  - 2) środki własne jednostek samorządu terytorialnego uczestniczących w Programie 2023.
2. W ramach Programu 2023 gminom udziela się wsparcia finansowego na podstawie art. 115 ust. 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej.
3. W ramach Programu 2023 dofinansowane mogą być koszty, jakie ponosi gmina za świadczenie usług opiekuńczych w rodzinnych domach pomocy, tj. koszty ponoszone za pobyt osób skierowanych decyzjami administracyjnymi do rodzinnych domów pomocy, ponoszone przez gminy od dnia 1 stycznia

do dnia 31 grudnia 2023 r. bądź wydatki jakie gminy poniosą dostosowując budynki do prowadzenia w nich rodzinnych domów pomocy, tj. wydatki poniesione przez gminy zgodnie z zapisami Programu 2023 na dofinansowanie tworzenia między dniem 1 stycznia a dniem 31 grudnia 2023 r. rodzinnych domów pomocy na mocy umowy zawartej z organizacją pożytku publicznego lub osobą fizyczną.

4. Gmina może otrzymać dotację celową na realizację działań przewidzianych programem, jeżeli udział środków własnych gminy wynosi:

1) w ramach modułu I:

a) nie mniej niż 50% przewidywanych kosztów realizacji zadania w przypadku dofinansowania pobytu w rodzinnych domach pomocy osób skierowanych do domów od dnia 1 stycznia 2022 r. tj. kierowanych zarówno w 2022 r. oraz osób nowo kierowanych w 2023 r., tym samym maksymalna kwota dofinansowania ze środków budżetu państwa w ramach Programu 2023 wynosi nie więcej niż 50% kosztów realizacji tego zadania,

b) nie mniej niż 70% przewidywanych kosztów realizacji zadania w przypadku dofinansowania pobytu w rodzinnych domach pomocy osób skierowanych przed dniem 1 stycznia 2022 r. do istniejących rodzinnych domów pomocy, tym samym maksymalna kwota dofinansowania ze środków budżetu państwa w ramach Programu 2023 wynosi nie więcej niż 30% kosztów realizacji tego zadania;

2) w ramach modułu II - nie mniej niż 20% przewidywanych kosztów realizacji zadania, tym samym maksymalna kwota dofinansowania ze środków budżetu państwa w ramach II modułu Programu 2023 wynosi nie więcej niż 80% kosztów realizacji zadania.

5. Gmina zgłasza roczne zapotrzebowanie na środki z rezerwy celowej budżetu państwa na realizację usług opiekuńczych w rodzinnych domach pomocy w ramach Programu 2023 wypełniając formularz zapotrzebowania (oddzielnie dla każdego z modułów), który jest udostępniany przez Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej w systemie Centralna Aplikacja Statystyczna (CAS).

6. Przed złożeniem zapotrzebowania gmina dokonuje dokładnej analizy potrzeb w tym zakresie oraz faktycznych możliwości realizacji zadania we współpracy z organizacją pożytku publicznego lub osobą fizyczną, tak aby zminimalizować ryzyko ewentualnej rezygnacji z realizacji zadania na późniejszych etapach realizacji Programu 2023.
7. Dotację z rezerwy celowej przekazuje wojewoda.
8. Niewykorzystana kwota dotacji podlega zwrotowi na zasadach przewidzianych w ustawie z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych.
9. Środki, o których mowa w ust. 1, zaplanowane są w rezerwie celowej budżetu państwa przeznaczonej na zadania określone w ustawie z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej.
10. Beneficjenci Programu 2023 zobowiązani są do wypełniania obowiązku informacyjnego, zgodnie z przepisami rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 maja 2021 r. w sprawie określenia działań informacyjnych podejmowanych przez podmioty realizujące zadania finansowane lub dofinansowane z budżetu państwa lub z państwowych funduszy celowych (Dz. U. poz., 953, z późn. zm.).
11. W przypadku przyjęcia i wykorzystania dotacji w ramach modułu II gmina zobowiązuje się do zapewnienia utrzymania trwałości zadania przez okres co najmniej 5 lat, tj. do dnia 31 grudnia 2028 r. Za utrzymanie trwałości zadania należy rozumieć kontynuowanie zlecenia przez gminę prowadzenia rodzinnego domu pomocy oraz utrzymanie miejsc w rodzinnym domu pomocy. W tym czasie jednostka samorządu jest zobowiązana do przedstawiania corocznych sprawozdań z kontynuacji realizacji zadania właściwemu wojewodzie.
12. W przypadku nie utrzymania trwałości zadania w okresie wskazanym w ust. 11, środki z dotacji podlegają zwrotowi proporcjonalnie do okresu, w jakim rodzinny dom pomocy nie będzie funkcjonował, tj. 1/5 kwoty dotacji za każdy rok niedochowania trwałości zadania.
13. W szczególnie uzasadnionych przypadkach, w sytuacji niedochowania trwałości zadania w okresie, o jakim mowa w ust. 11, istnieje możliwość odstąpienia od żądania zwrotu środków dotacji, o jakim mowa w ust. 12, w sytuacji kiedy przedmiotowy budynek gmina, bądź organizacja pozarządowa w porozumieniu z gminą (w sytuacji, gdy zadanie realizowane było w budynku

będącym własnością organizacji pożytku publicznego) przeznaczy na realizację innych zadań gminy z obszaru pomocy społecznej. Decyzję w tym zakresie podejmuje wojewoda po konsultacji z Ministrem Rodziny i Polityki Społecznej, na uzasadniony wniosek gminy o odstąpienie od żądania zwrotu środków z dotacji w związku z niedochowaniem trwałości realizacji zadania.

VII. Zasady podziału środków budżetu państwa na realizację Programu 2023

1. W ramach modułu I gminy zgłaszają do właściwego wojewody zapotrzebowanie na środki z rezerwy celowej na dofinansowanie wydatków ponoszonych przez gminę za pobyt osób skierowanych do rodzinnych domów pomocy, uwzględniając w szczególności:
  - 1) przewidywaną szacunkową liczbę osób skierowanych do rodzinnych domów pomocy, za które jednostka samorządu terytorialnego będzie ponosić odpłatność, z podziałem na osoby kierowane od dnia 1 stycznia 2022 r. (z podziałem na osoby skierowane w 2022 r. i nowo kierowane w 2023 r.) oraz osoby skierowane do domów przed dniem 1 stycznia 2022 r.;
  - 2) przewidywane szacunkowe koszty gminy za pobyt osób skierowanych do rodzinnych domów pomocy w ujęciu rocznym z podziałem na odpłatność za osoby kierowane do domów od dnia 1 stycznia 2022 r., oraz za osoby skierowane do domów przed dniem 1 stycznia 2022 r.;
  - 3) zapotrzebowanie, o jakim mowa wyżej, składane jest jednokrotnie i dotyczy szacunkowej kwoty zapotrzebowania na realizację zadania w całym 2023 r.;
  - 4) w ramach modułu II gminy zgłaszają do właściwego wojewody zapotrzebowanie na środki z rezerwy celowej na dofinansowanie remontu lokalu lub zakupu wyposażenia celem uruchomienia przez organizację pożytku publicznego lub osobę fizyczną rodzinnego domu pomocy, z podziałem na moduł IIA i moduł IIB uwzględniają w szczególności:
    - a) liczbę miejsc planowanych do uruchomienia w ramach nowotworzonego rodzinnego domu pomocy,

- b) średnie koszty ponoszone przez gminę celem dostosowania pomieszczeń domu do wymogów rozporządzenia w odniesieniu do jednego uruchamianego miejsca w nowotworzonym rodzinnym domu pomocy z przeznaczeniem na remont lub zakup wyposażenia domu, jak również ogólny koszt realizacji zadania,
  - c) krótki opis realizacji zadania ze wskazaniem zakresu przedmiotowego działań, w tym wskazanie czy zadanie gmina planuje realizować we współpracy z organizacją pożytku publicznego czy osobą fizyczną;
- 5) wojewodowie przekazują do Ministra Rodziny i Polityki Społecznej zbiorcze zapotrzebowania z województwa;
  - 6) złożenie zapotrzebowania na środki nie jest równoznaczne z przyznaniem dotacji we wnioskowanej wysokości;
  - 7) propozycję podziału środków rezerwy celowej budżetu państwa na realizację Programu 2023 w ramach modułu I i modułu II opracowuje Minister Rodziny i Polityki Społecznej.
2. W ramach modułu II:
- 1) dofinansowanie ze środków budżetu państwa w ramach Programu 2023 nie może przekroczyć kwoty 50 000 zł na remont lub zakup wyposażenia dla jednego nowotworzonego miejsca, a całkowita kwota dotacji dla gminy w ramach modułu II na uruchomienie jednego domu będzie iloczynem kwoty dofinansowania na jedno miejsce oraz liczby tworzonych w domu miejsc, tym samym maksymalna kwota dofinansowania ze środków budżetu państwa na tworzenie jednego rodzinnego domu pomocy nie może przekroczyć kwoty 400 000 zł;
  - 2) ogólny koszt realizacji zadania w ramach modułu II stanowią koszty jednostki samorządu terytorialnego na remont lub zakup wyposażenia pomieszczeń budynku będącego w zasobach gminy, który gmina planuje udostępnić organizacji pożytku publicznego lub osobie fizycznej w związku z podpisaniem (lub planowaniem podpisania) umowy na utworzenie rodzinnego domu pomocy (moduł IIA) lub koszty jednostki samorządu terytorialnego na dofinansowanie remontu lub zakupu wyposażenia pomieszczeń budynku będącego własnością organizacji pożytku publicznego, w związku z podpisaniem (lub planowaniem

podpisania) z organizacją pożytku publicznego umowy na utworzenie rodzinnego domu pomocy oraz w związku z dofinansowaniem na podstawie art. 25 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej realizacji zadania (moduł IIB);

- 3) na ogólny koszt realizacji zadania w ramach modułu II składa się dotacja z budżetu państwa w ramach Programu 2023 w wysokości nie większej niż 80% ogólnego kosztu realizacji zadania oraz wkład własny jednostki samorządu terytorialnego w wysokości nie mniejszej niż 20% ogólnego kosztu realizacji zadania;
- 4) dofinansowanie remontu lub zakupu wyposażenia budynku będącego własnością organizacji pożytku publicznego w ramach modułu IIB następuje w związku z dofinansowaniem na podstawie art. 25 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej przez samorząd gminny realizacji przez organizację pożytku publicznego zadania własnego gmin o charakterze obowiązkowym, określonego w art. 17 ust. 1 pkt 11 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, w związku z art. 36 pkt 2 lit. 1 ustawy;
- 5) dofinansowanie w ramach modułu II może dotyczyć zarówno kosztów remontu jak i zakupu wyposażenia niezbędnego do dostosowania pomieszczeń celem uruchomienia rodzinnego domu pomocy, dofinansowanie nie dotyczy zakupu nieruchomości;
- 6) dofinansowanie może dotyczyć remontu lub zakupu wyposażenia do wszystkich pomieszczeń domu użytkowanych przez osoby kierowane do rodzinnego domu pomocy, m.in. pokoi mieszkańców domu, pomieszczeń kuchennych czy jadalni, łazienek, pomieszczeń do wspólnego przebywania, pomieszczeń do prowadzenia zajęć rehabilitacyjno-ruchowych; dofinansowanie nie dotyczy infrastruktury towarzyszącej;
- 7) koszty ponoszone w związku z zadaniem realizowanym w ramach II modułu Programu 2023 są kwalifikowalne, jeżeli są:
  - a) niezbędne dla realizacji zadania,
  - b) racjonalne i efektywne,
  - c) faktycznie poniesione w okresie kwalifikowania wydatków, tj. nie później niż do dnia 31 grudnia 2023 r.,

- d) prawidłowo udokumentowane;
- 8) w przypadku dużego zainteresowania Programem 2023 w pierwszej kolejności dofinansowanie tworzenia nowych domów będzie dotyczyło tych województw, w których nie funkcjonują rodzinne domy pomocy.

VIII. Zadania podmiotów uczestniczących w realizacji Programu 2023

1. Do zadań Ministra Rodziny i Polityki Społecznej należy:

- 1) opracowanie Programu 2023;
- 2) dokonanie podziału środków rezerwy celowej, zaplanowanej w ustawie budżetowej na 2023 r. na zadania określone w ustawie z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej na województwa, z przeznaczeniem na realizację Programu 2023;
- 3) składanie wniosku do ministra właściwego do spraw finansów publicznych w zakresie podziału środków rezerwy celowej, na województwa z przeznaczeniem na realizację Programu 2023;
- 4) przygotowanie wzoru sprawozdania z realizacji Programu 2023;
- 5) monitorowanie realizacji Programu 2023 za pośrednictwem wojewodów;
- 6) dokonanie analizy rocznych sprawozdań wojewódzkich z realizacji Programu 2023 oraz sporządzenie sprawozdania zbiorczego.

2. Do zadań wojewody należy:

- 1) udzielanie informacji gminom i podmiotom zainteresowanym o zasadach działania Programu 2023;
- 2) ocena złożonego przez gminy zapotrzebowania na środki finansowe;
- 3) składanie do Ministra Rodziny i Polityki Społecznej zapotrzebowania na środki rezerwy celowej na realizację Programu 2023;
- 4) przekazanie środków finansowych gminom;
- 5) rozliczenie przekazanej dotacji;
- 6) przekazanie do ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego rocznego sprawozdania wojewódzkiego z realizacji Programu 2023;
- 7) kontrola i nadzór nad realizacją zadań realizowanych przez gminy województwa w ramach Programu 2023;
- 8) monitorowanie zachowania trwałości zadania przez gminy, które zrealizują zadanie w ramach modułu II Programu 2023;

- 9) promowanie wśród jednostek samorządu terytorialnego założeń Programu 2023 oraz dobrych praktyk w zakresie funkcjonowania rodzinnych domów pomocy.
3. Do zadań gminy (wójta, burmistrza, prezydenta miasta) należy:
- 1) składanie zapotrzebowania na środki finansowe na realizację Programu 2023 do właściwego wojewody;
  - 2) koordynowanie Programu 2023 w gminie;
  - 3) przekazanie wojewodzie rocznego sprawozdania z realizacji Programu 2023 w ujęciu opisowym i tabelarycznym;
  - 4) w ramach modułu II coroczne przedstawianie sprawozdań z kontynuacji realizacji zadania właściwemu wojewodzie.

IX. Monitoring Programu 2023

1. Roczne sprawozdanie o sposobie realizacji Programu 2023 wójt/burmistrz/prezydent miasta przekazuje do wojewody w terminie do dnia 31 stycznia 2024 r.
2. Sprawozdanie z kontynuacji realizacji zadania wójt/burmistrz/prezydent miasta przekazuje do wojewody corocznie w wymaganym okresie zachowania trwałości zadania realizowanego w ramach modułu II Programu 2023 w terminie do dnia 31 stycznia kolejnego roku.
3. Wojewoda przekazuje do Ministra Rodziny i Polityki Społecznej roczne sprawozdanie z realizacji Programu 2023, według określonego wzoru, w terminie do dnia 20 lutego 2024 r.
4. Sporządzenie sprawozdania zbiorczego z realizacji Programu 2023 w terminie do dnia 17 kwietnia 2024 r. należy do zadań Ministra Rodziny i Polityki Społecznej.